

METODERAPPORT SKUP 2010

HELG 64 SIDER
EXTRA BILAGI

HIMMELBLÅ-LINE OM SIN
tøffe rolle

VG Nr. 29
Lørdag
25. januar
2010
Side 4
Kr. 17,00

**Knausgårds
MANGE
ANSIKTER**

1990 2004

**SKAH-BARNA
SMUGLET
ut av norske
SPECIAL-
SOLDATER**

LES DEN SENSASJONELLE
HISTORIEN - SIDE 6, 7, 8 og 9

VG avslører

2010

● SIDE 34, 35, 36 og 37

**PREST VIL HA ROLIGERE BABYER I KIRKEN:
Ber ammende drikke
VIN FØR DÅPEN**

● SIDE 8 og 9

VG Nr. 31
Mandag
1. februar
2010
Side 5
Kr. 12,00

**UD-LEDELSEN GODKJENTE MAROKKO-AKSJON:
Norsk diplomat fraktet
SKAH-
BARNEN
til specialsoldatene**

● SIDE 6 og 7

BETALTE ELSKERINNENS ABORT

● SPORTEIN SIDE 4

Norske spesialsoldater i Marokko

Rolf J. Widerøe og Hans Petter Aass

Norske spesialsoldater i Marokko

Journalister:

Rolf J. Widerøe og Hans Petter Aass

Tittel på prosjekt:

Norske spesialsoldater i Marokko

Hvor og når publisert:

Verdens Gang – se egen publiseringsliste

Redaksjon:

Verdens Gang,
Akersgata 55,
0107 Oslo
Telefon: 22 000

Dette er historien om hvordan to norske spesialsoldater på sin fritid gjennomførte en privat aksjon på en annen nasjons territorium.

Sammen med to tidligere kolleger fra etterretningstjenesten i Forsvaret, hentet og smuglet marinejegerne de to barna til den olympiske mesteren Khalid Skah fra Marokko til Norge. Oppdragsgiveren var barnas mor, Anne Cecilie Hopstock.

Også en norsk diplomat, ansatt ved ambassaden i Marokko, spilte en aktiv rolle ved å smugle barna fra ambassadeområdet og overlevere dem til den private redningsgruppen utenfor hovedstaden Rabat. Barna var både norske og marokkanske statsborgere.

Da barnas flukt fra faren i Marokko ble omtalt i norske medier sommeren 2009, var alle disse opplysningene luket bort.

Likevel lå det allerede den gang i kortene at noe utenom det vanlige hadde funnet sted. Vi forsøkte å undersøke om det kunne foreligge momenter av offentlig interesse som ikke fremkom i den versjonen som ble presentert i Norge, og som også norske utenriksmyndigheter tilsynelatende bekreftet.

I Marokko raste Khalid Skah, og hevdet at norske myndigheter hadde deltatt i en bortføringsaksjon. Dette ble resolutt tilbakevist av både statsråd Jonas Gahr Støre og andre representanter fra utenriksdepartementet.

Våre første undersøkelser på sensommeren 2009, førte ikke noen vei. Ingen av våre kilder kunne gi oss nærmere svar på hva som hadde skjedd i Marokko, og Khalid Skahs opptreden i mediene mer enn tydet på at han ikke var noen særlig troverdig kilde. Men marokkanske

Norske spesialsoldater i Marokko

myndigheter var åpenbart ikke tilfredse med det som hadde hendt. Selv om våre første forespørsler ikke førte frem til noe, var vår nysgjerrighet vakt.

Seks måneder senere, i januar 2010, tok saken en ny vending: Barnas mor, Anne Cecilie Hopstock utga en bok sammen med sin advokat Marte Svarstad Brodtkorb «Hvis jeg roper høyt nok. En mors kamp for sine barn».

I boken fortalte Hopstock og hennes advokat om sin ukjente hjelper. Hun benyttet dekknavnet «Petter» på den handlekraftige og mystiske mannen som hadde sagt seg villig til å løse den fastlåste omsorgskonflikten utenfor rettslokalene og diplomatiets sene saksgang. Hun oppga at «Petter» hadde bakgrunn fra norsk forsvar og politi. Slik ble han presentert i boken:

«18. mai 2009: Har møte med Petter, en mann med bakgrunn fra forsvaret og politiet, som har erfaring fra tilsvarende saker. Jeg har kommet i kontakt med ham via bekjenskaper, og han vil være min rådgiver og hjelper. Det er på tide å tenke på alternative muligheter for å få barna hjem.»

I boken gikk det også frem at det var flere medhjelpere:

«I den spanske byen Algeciras leide moren og noen av hennes medhjelpere en seilbåt, mens medhjelperen «Petter» hentet barna i Rabat.»

Det fremkom ingen ytterligere opplysninger om hvem de hjelperne var, men ut fra omtalen ville det åpenbart være interessant å avdekke hvem som er villig og i stand til å påta seg et slikt oppdrag.

Sentrale problemstillinger

Med opplysningene fra boken, ble Skah-saken fra sommeren i forveien igjen høyaktuell. Vi bestemte oss for å forsøke å komme nærmere hva som egentlig hadde skjedd i Marokko. Dette ble de sentrale problemstillingene:

- Hvem var «Petter» og de ukjente hjelperne?
- Deltok norske diplomater i operasjonen?
- Hva visste utenriksministeren og øvrig ledelse i Utenriksdepartementet om operasjonen?

Barnas situasjon mens de var hos faren i Marokko hadde blitt hyppig beskrevet sommeren i forveien, da de kom hjem til Norge. Norsk politi og påtalemyndighetene i Oslo hadde funnet at Khalid Skah hadde brutt norsk lov i måten han behandlet eks-kona og sine barn på. Like før den dramatiske flukten, hadde statsadvokaten i Oslo tiltalt den olympiske mesteren for blant annet å ha begrenset bevegelsesfriheten til sine barn og for å ha nektet moren samvær.

Vi valgte å fokusere på myndighetenes og hjelperne roller, og ikke på bakgrunnen for saken.

Arbeidet frem mot publisering av første artikkel

Med fasiten i hånd, er det lett å se hvorfor både norske myndigheter, forsvaret og de andre involverte var interessert i å holde den egentlige historien om flukten skjult. Tilsynelatende ble svært få mennesker informert om detaljer fra den dramatiske flukten, ikke minst fordi forholdet til myndighetene i et annet land stod på spill.

Vi begynte å ta kontakt med kilder for å høre om noen kunne ha kunnskap om hva som hadde hendt. På dette tidspunkt var muntlige kilder den eneste veien inn i saken.

Betydningen av muntlige kilder, som vet og vil fortelle, er uvurderlig. Noen av menneskene vi kontaktet, har vi hatt kontakt med i en årrekke som reportere i VG. Her vil vi gjerne nevne en journalistisk metode som sjeldent blir nevnt og som er lite anerkjent – smalltalk. En reporters evne til å snakke med folk slik at de føler seg verdsatt og sett. Det er ikke alltid så viktig å vise at man kan så mye, men at man kan holde samtalen gående og være sosial smart.

Kjernen i kildepleie er å vite at alle mennesker vil bety noe. Det å bli sett er noe vi alle mennesker er opptatt av. Og for en reporter er det veldig viktig å forstå denne mekanismen – og nettopp se kilden.

Denne metoden har gitt oss unik tilgang til en rekke personer og etter hvert har vi vunnet deres tillit.

Etter hvert møtte en av oss en kilde som først bare smilte da han ble spurt om han visste noe om hva som hadde skjedd i Marokko. Vi spurte mannen som smilte om han visste hvem «Petter» eller hjelperne hans var.

Kilden la hendene sammen lillefinger mot lillefinger, og spurte:

- Hva spiser du suppe av?

Det var ikke mulig å forstå hva vedkommende mente.

- En av dem heter Bolle. Trond Bolle, sa kilden. Han visste også at Bolle jobbet i Forsvaret som spesialsoldat.

Vi fikk raskt navnet bekreftet fra en annen sentral kilde.

Vi kunne da begynne å kartlegge Bolle i alle offentlige registre. Hvor han hadde bodd, arbeidet og hvilke næringsinteresser han hadde hatt.

Norske spesialsoldater i Marokko

Kartleggingen av de andre mennene

Etter at vi fått navnet til Bolle, kartla vi blant annet hans adressehistorikk. Vi visste at han hadde jobbet som marinejeger, og at han fortsatt var ansatt i forsvaret. Undersøkelsene avdekket at han i en periode var bosatt i Ramsund i Nordland, der marinejegerne har en av sine to operative enheter. Vi kartla hans inntekt de aktuelle årene han bodde der. Så begynte vi å lete etter andre mannlige innbyggere i den griskgrendte nordlandskommunen i samme alder og med tilsvarende inntekt. Vi satt igjen med en liste på 10-12 menn. Det skulle senere vise seg at ingen på denne listen var med på aksjonen i Marokko - men så enkelt var det å sile ut det som trolig var norske spesialsoldater i offentlige registre.

Vi skjønnte opplysningene vi allerede satt med ville være svært kontroversielle for norske myndigheter. Snart fikk vi også et navn på det som skulle være den andre marinejegeren. Også han hadde en spesiell bakgrunn fra Forsvaret og politiet. Vi fikk bekreftet at han hadde vært med på flere undercoveraksjoner som politimann på 90-tallet blant annet i Danmark. Undercover betyr at han hadde jobbet med fiktiv identitet. Av våre kilder ble han betegnet som svært dyktig i pressede situasjoner.

Bekreftelsen på hvor han jobbet fikk vi rett og slett ved å ringe sentralbordet hos marinejegerkommandoen, og be om å bli satt over til vedkommende.

Vi har ikke identifisert denne marinejegeren på trykk, og ønsker heller ikke å gjøre det i metoderapporten. Men vi var på dette tidspunkt - noen dager før vi publiserte den første artikkelen - sikre på at vi hadde avdekket at minst to marinejegere hadde vært på et privat oppdrag i Marokko. Det hadde vi flere uavhengige muntlige kilder på.

Erfaringsmessig viser det seg at det vanskeligste i de mest kontroversielle sakene, er å skaffe de første opplysningene. Denne informasjonen viser seg ofte å være en døråpner i forhold til å få andre kilder til å dele noe av sin kunnskap.

Snart hadde flere kilder bekreftet hvilke marinejegere som hadde deltatt i aksjonen.

Men fortsatt manglet vi identiteten på mannen som ledet operasjonen - den såkalte «Petter» i Hopstocks bok.

Den hemmelige organisatoren var ikke identisk med verken Bolle eller den andre marinejegeren, fikk vi vite av kilder. Selv om ingen kunne gi oss navnet på «Petter», mottok vi informasjon om at han hadde et spesielt navn og at han angivelig var involvert i et firma som drev med våpensalg.

Vi vil ikke utdype informasjonen vi hadde utover dette for å ivareta hans anonymitet.

Fem dager før publisering mente vi å ha identifisert vedkommende. Men da vi ringte ham, fremgikk det raskt av våre forsiktige spørsmål at mannen vi snakket med overhodet ikke var involvert i operasjonen i Marokko.

Norske spesialsoldater i Marokko

Vi visste fortsatt ikke identiteten til «Petter» da den første saken ble publisert. Ei heller kjente vi identiteten og bakgrunnen til en fjerdemann som flere kilder hadde fortalt oss om.

Vi hadde heller ikke fått bekreftet et annet spennende tips. Fra to uavhengige kilder fikk vi høre at personen som hadde formidlet kontakten mellom Hopstock og «Petter» var en mann som selv hadde hatt en fremtredende stilling i norsk politi. Angivelig var det gjennom den tidligere Kripos-toppen Ola Thune de to barnas mor hadde kommet i kontakt med fluktorgisatoren.

Kontakten med myndighetene og de involverte

Midt i uke fire i 2010 hadde vi samlet tilstrekkelig informasjon til at vi kunne begynne å skrive. Selv om vi som nevnt i avsnittet over fortsatt ikke hadde fullstendig oversikt over de involverte, deres roller og aksjonenes forløp, bestemte vi i samråd med redaksjonsledelsen at den første artikkelen skulle publiseres lørdag 30. januar.

Vi kunne gå i gang med konfrontasjoner.

På dette tidspunkt var vi klar over at minst fem personer som enten hadde representert eller fortsatt representerte norske myndigheter var involvert i den private aksjonen i Marokko, der to barn som også var marokkanske statsborgere ble tatt med ut av landet.

Vi kjente med sikkerhet identiteten til de to marinejegere. Vi hadde også avdekket identiteten til diplomaten som vi var blitt fortalt skulle ha hatt en rolle i forbindelse med flukten. Angivelig skulle den norske politiattachéen i Rabat ha smuglet barna ut av ambassaden i en av ambassadens biler, og deretter fraktet dem ut av byen til et sted der han overleverte dem til morens redningsgruppe.

Dette var opplysninger som stod i sterk motstrid til det både Jonas Gahr Støre og andre UD-ansatte tidligere hadde uttalt til mediene og myndighetene i Marokko.

Vi lyktes i å få kontakt med den ene marinejegeren og diplomaten, som også var politimann av yrke. Ingen av disse ønsket å kommentere saken.

I tillegg hadde vi noen opplysninger om organisatoren «Petter» og en fortsatt ukjent femtemann, med en for oss på dette tidspunktet uklar rolle i aksjonen. Vi lyktes ikke i å avdekke hvem dette var, før første sak ble publisert.

Vi kontaktet også Hopstocks advokat Marte Svarstad Brodtkorb for å høre om hun og hennes klient ønsket å bidra med opplysninger eller kommentere saken. Det gjorde de ikke. Ikke uventet var det liten vilje hos både forsvarsdepartementet og utenriksdepartementet til å komme med klargjørende informasjon om hva som hadde hendt i Marokko. I og med at utenriksminister Jonas Gahr Støre hadde latt seg intervju om de to barnas flukt sommeren i forveien, ba vi om et intervju med statsråden i sakens anledning.

Norske spesialsoldater i Marokko

Dette ble avvist av departementet. Statsråden hadde ikke mer å si om den såkalte Skah-saken enn det han allerede hadde kommentert tidligere.

Vi mente våre undersøkelser hadde frembrakt så mye nytt at historien nå stod i et helt annet lys enn da Støre lot seg intervju om den.

Vi sendte en liste med svært detaljerte spørsmål til statsråden, via informasjonsavdelingen i UD:

I tre dager purret vi på å få svar på disse spørsmålene, uten at Støre ønsket å svare. Kommunikasjonsheten viste hele tiden til en pressemelding som ble sendt ut et halvt år tidligere.

Vi fikk et klart inntrykk av at Utenriksdepartementet prøvde å vente oss ut, og se hva slags informasjon vi satt på før de ga nye kommentarer.

Vi publiserer

Den første artikkelen ble hovedoppslag i VG lørdag 30. mars, og utløste massiv oppmerksomhet både i Norge og andre land, ikke minst i Marokko.

Vi hadde valgt å vinkle det første oppslaget på det vi hadde bekreftet fra flere muntlige kilder, nemlig at det var to spesialsoldater involvert i den private aksjonen i et annet land. I tillegg valgte vi å fortelle om kontakten med Utenriksdepartementet og deres vegring mot å kommentere saken i en egen artikkel på VG Nett. Ved artikkelen la vi også ved spørsmålene vi ønsket svar på.

Denne første saken utløste nye tips om hvem «Petter» var. En mann pekte seg ut. Vi sammenlignet opplysningene om vedkommende med informasjonen om organisatoren som vi hadde kommet over de to siste ukene. Vi kunne også kontrollere opplysningene med andre kilder. Etter hvert var vi ikke i tvil om at vi hadde funnet den rette personen. Vi forsøkte å ringe ham for en samtale, men vedkommende svarte ikke på de to mobiltelefonene han var registrert på.

Ved hjelp av folkeregister, bizweb og telefonkatalogen klarte vi slå fast at han kunne oppholde seg ved to mulige adresser: En i Oslo og en adresse i Sverige.

Søndag formiddag var det plassert ut to team utenfor de to adressene hvor vi mente han kunne oppholde seg.

Men før vi ringte på dørene, tok vi en telefon til Anne Cecilie Hopstocks advokat, Marte Svarstad Brodtkorb. I denne sammenheng er det verdt å nevne at både advokaten og barnas mor mislikte at vi skrev om den hemmelige operasjonen.

Vi fortalte advokaten at vi sto ved to adresser og var klar til å nærme oss boligene, og at vi ønsket et intervju. Vi la til grunn at advokaten hadde kontakt med «Petter» og mente det mest redelige alternativet var at hun formidlet kontakt, om han ønsket en slik kontakt med oss.

Norske spesialsoldater i Marokko

Om lag ti minutter senere ringte Brodtkorb tilbake. Hun hadde snakket med «Petter» og han skulle møte oss og gi et intervju i løpet av noen dager. Vi trakk oss tilbake og reiste hjem.

Denne episoden viser også hvor viktig det er å vise tilbakeholdenhet og opptre respektfullt når vi søker å komme i kontakt med personene vi skriver om. Det er mye bedre å kunne sette seg ned og få medvirkning fra personen vi skriver om. Historien blir mer detaljert og utfyllende enn om vedkommende forblir taus. Dette er en moderne tilnærming til slike situasjoner.

I løpet av helgen kom også bekreftelsen på at utenriksdepartementet virkelig hadde vært involvert i flukten. Den kom overraskende nok fra informasjonsavdelingen i UD sent søndag kveld.

Underdirektør Ragnhild Imerslund i UD mente fortsatt at norske myndigheter ikke hadde hatt noen rolle i flukten, men innrømmet at en ansatt ved ambassaden i Rabat hadde kjørt de to barna til et avtalt møtested ("et kort stykke", i følge Imerslund) og der overlevert dem til morens utnevnte hjelpemann.

Hun fortalte også at dette hadde skjedd etter at norske myndigheter hadde fått oversendt en faks med bekreftelse på at denne personen var bemyndiget av Hopstock til å overta ungene

Neste dag – mandag 1.februar - avholdt utenriksminister Jonas Gahr Støre og forsvarsminister Grete Faremo en felles pressekonferanse der de bekreftet hovedinnholdet i VGs artikler gjennom helgen.

De to statsrådene fastholdt at den norske regjeringen ikke hadde gjort noe galt, selv om Støre innrømmet at politiattachéen hadde smuglet barna ut av ambassaden og fraktet dem "i rundt ti minutter" til overleveringsstedet.

Derimot kunne spesialsoldatene ha brutt loven, mente de to. Handlingen deres var uakseptabel, mente forsvarsministeren. Det ble varslet om at det skulle gjennomføres undersøkelser for å avdekke om det var grunnlag for en formell reaksjon. Forsvarssjef Harald Sunde var krystallklar i sin fordømmelse av at de to offiserenes hadde deltatt i en privat aksjon i et fremmed land.

I løpet av de neste ukene avslørte både vi, kolleger i VG og kolleger i andre medier nye forhold som viste at det både i UD og i Forsvaret var personer som hadde hatt kunnskap om spesialsoldatenes deltagelse i den private aksjonen.

Blant annet viste det seg at det var utstedt nødpass til barna en måned før de ble befridd, og at en av spesialsoldatene ringte en leder i UD og fortalte ham om hva som var under oppeiling før han dro til Spania og Marokko.

I tillegg fremkom det etter hvert også at UD allerede i august året i forveien hadde varslet forsvaret om de to spesialsoldatene som hadde vært i Marokko på privat oppdrag. Først da VG offentliggjorde opplysningene ble det iverksatt undersøkelser rundt forholdet. Vi fikk også bekreftet at det var Ola Thune som hadde satt Anne Cecilie Hopstock i kontakt med mannen som senere organiserte flukten.

Deep throat - en ny erfaring

I løpet av de første dagene (vi er bevisst upresise her, se under for forklaring) hadde saken tatt en uventet vending. Frem til publisering hadde alle de sentrale opplysningene kommet fra kilder vi hadde kontaktet, og som vi kjente fra før. Det hadde brakt oss et godt stykke på vei. Langvarig kildepleie hadde i mange tilfeller gitt oss et svært godt forhold til disse kildene i utgangspunktet. Selv om denne saken fant sted innenfor en del av forvaltningen og det offisielle Norge som er vant til hemmelighold, hadde vi klart å samle biter av informasjon fra flere hold. Disse fikk vi igjen bekreftet og til dels utfylt fra andre. Slik hadde vi tegnet et grovt kart over hendelsen.

Nå ble vi plutselig kontaktet av en person med innsidekunnskap om noen av deltagerne i den private aksjonen. Denne personen kontaktet oss på en måte vi ikke kan fortelle om her, og vi mottok opplysninger fra ham om minst to viktige forhold.

For det første fikk vi navnet på den siste deltageren. Fjerdemann viste seg å være en tidligere major i etterretningstjenesten. Med navnet for hånden, kunne vi kontakte andre kilder med kunnskap om saken, men som ikke ønsket å være førstehåndskilder på en så kontroversiell opplysning. Men når vi likevel hadde opplysningen, valgte kilder å bekrefte at vi hadde kommet over den siste av mennene i redningsaksjonen.

Da vi kontaktet ham, ville heller ikke han snakke med oss. Han var derimot veldig opptatt av hvordan vi hadde funnet frem til identiteten hans. Vi kunne fastslå at han hadde skiftet navn etter at han hadde sluttet i de hemmelige tjenestene. Den tidligere agenten hadde en facebook-profil i sitt nye navn.

Han hadde trent forsvarrets spesialsoldater blant annet i hvordan man skal motstå tortur. Kort tid etter samtalen med oss fjernet han profilen på facebook. Men vi hadde kopiert det vi kunne fra hans profil, blant annet hans venneliste, før vi ringte han.

Den andre sentrale opplysningen vår ukjente hjelper kom med, var at alle de fire mennene som hadde kommet fra Norge i forbindelse med den private redningsaksjonen hadde bakgrunn fra Forsvarets etterretningstjeneste. Dette var en opplysning Petter selv valgte å bekrefte da vi tirsdag 2. februar intervjuet ham på kontoret til Hopstocks advokat.

Vi vet fortsatt ikke hvem personen som med opplysningene var, men vedkommende ba om fullstendig anonymitet. Vi kommer derfor ikke inn på detaljer om hvordan vi mottok denne informasjonen. Mer om dette under avsnittet om spesielle erfaringer.

Norske spesialsoldater i Marokko

Innsyn

Kolleger på VG Nett hadde et halvt år tidligere begjært innsyn i postjournalene til Utenriksdepartementet, uten å få innsyn. Først etter at vi hadde publisert sakene fikk vi innsyn i et hundretalls brev, som nærmest var sladdet i stykker. Til tross for sladdingen fikk vi ut interessant info fra brevene.

Men korrespondansen vi fikk innsyn i, var tilsynelatende omfattende sladdet for å bygge opp under den versjonen som ble laget sommeren 2009.

Tidslinje

I forbindelse med arbeidet laget vi en omfattende tidslinje. Vi hentet informasjon fra aviser, dokumenter som vi fikk innsyn i, Hopstocks bok om hendelsesforløpet samt opplysninger vi selv fikk ut fra kilder og gjennom annet journalistisk arbeid. Informasjonen satte vi opp kronologisk, slik at vi fikk oversikt over en sak som etter hvert fortonet seg svært omfattende. Tidslinjen gjorde det mulig for oss å se begivenheter i sammenheng, og ble et nyttig redskap for å følge utviklingen i saken.

Kilder

Vårt prosjekt bygger på en rekke skriftlige og muntlige kilder.

Dette var en historie som det offisielle Norge åpenbart forsøkte å holde skjult, og den involverte etater og departementer som har lang erfaring i å holde tett om kontroversielle ting. I denne saken har vi forholdt oss til et 30-talls muntlige kilder, både offisielle og uoffisielle, som har bidratt med opplysninger.

I tillegg har vi gjennomgått en rekke offentlige registre, som folkeregister og Brønnøysund-registrene. Telefonkatalogen var også nyttig. Det samme var skattelistingene. Vi har også gjennomgått en rekke artikler fra marokkanske og andre arabiske medier, samt selvsagt Anne Cecilie Hopstocks bok.

Spesielle erfaringer

I forbindelse med arbeidet fikk vi kontakt med en ukjent person som visste mye om de involverte, en såkalt "deep throat". Vedkommende kontaktet oss etter at vi hadde kommet i gang med publiseringen.

Denne personen, som vi aldri møtte til ansikt, kunne gi detaljert informasjon om flere av de involverte, som vi ikke hadde publisert, men som vi likevel hadde kunnskap om. Dette ga den anonyme kilden større troverdighet i forhold til andre opplysninger som var nye for oss.

Vi brukte mye tid på å forsøke å overtale vedkommende til å møte oss, men ble konsekvent nektet dette. Men ut fra opplysningene sluttet vi at kilden enten jobbet eller hadde jobbet i Forsvaret. Vedkommende hadde unik innsikt i persongalleriet i saken.

Vi publiserte ikke noen informasjon fra denne personen uten bekreftelser fra andre troverdige kilder.

Den dag i dag aner vi ikke hvem denne personen er.

Slike kilder byr på en rekke utfordringer på flere nivåer. Å holde kontakt med slike kilder er ikke lett, med tanke på at de ikke må kunne spores. Videre er det krevende å forholde seg til informasjonen.

Kilden var redd noen av de involverte skulle bli kjent med hans identitet.

De involverte i flukten utgjør noe av det ypperste Norge har hatt av spesialsoldater og etterretningsagenter. Med denne bakgrunn var det kilder som var redd dem. Andre kilder igjen avviste at de utgjorde noen fare. Å kartlegge sikkerheten til kilder og oss selv var viktig i dette arbeidet. Vi mottok anonyme e-poster som i tydelige ordelag ba oss om ikke å forfølge denne saken videre.

Vi mottok også SMSer fra en av de involverte hvor han hevdet at vi satte folk i fare, langt utover det vi så selv. Vedkommende hevdet også at både Forsvaret og politiet jaktet på våre kilder og at vi var i ferd med å skaffe oss mye trøbbel.

Både med tanke på bakgrunnen til de involverte og departementene som var involvert, samt at forholdet til en fremmed makt var berørt av opplysningene vi publiserte, ble vi ekstra varsomme i måten vi håndterte opplysninger på.

En annen problemstilling var hvordan skulle vi omtale eller retttere sagt anonymisere de involverte. Vi ville belyse spesialsoldatenes private operasjon i Marokko, men uten å avsløre deres identitet. En av de to som deltok jobber fortsatt i Forsvaret. To jobber i dag i næringslivet og fjerdemann, Trond Bolle, omkom i Afghanistan av en veibombe. Først etter hans død navnga vi hans rolle i Skah-saken.

Norske spesialsoldater i Marokko

I tillegg opplevde vi at Utenriksdepartementet bevisst ventet oss ut før de ville kommentere saken. Selv om UD i flere dager visste at vi hadde vesentlig ny informasjon om den spektakulære redningsaksjonen, unnlot de å kommentere saken til de hadde sett hvilke nye opplysninger vi hadde. Først på dag tre av publiseringen kom statsrådene Støre og Faremo på banen. Vår teori er at dette ble gjort fordi myndighetene ville se kortene våre før de på nytt omtalte saken.

Ved å vite hva slags nye opplysninger som kom, ville det være lettere å unngå å bli tatt i feil eller unøyaktigheter.

Konsekvenser

- Utenriksdepartementet, Sjøforsvaret og Forsvarets Sikkerhetstjeneste igangsatte granskninger etter publiseringen.
- Gransking av spesialsoldatenes opptreden og en innstramning av regelverket som regulerer hva norske spesialsoldater kan ta på seg av oppdrag utenfor Forsvaret. Forsvarets granskning mot de to soldatene førte imidlertid ikke til disiplinære reaksjoner. Generalinspektør Haakom Bruun-Hanssen i Sjøforsvaret opplyste at "handlingene teknisk sett ikke bryter med verken den militære straffelov eller med gjeldende direktiver. Han understreket imidlertid at Forsvaret så alvorlig på saken.
- Marokkanske myndigheter igangsatte etterforskning og det ble foretatt rettslig avhør i Norge på oppdrag for marokkanske myndigheter. Anne Cecilie Hopstock fikk i denne sammenheng status som mistenkt i forbindelse med sitt avhør.
- Diplomatsk konflikt mellom Norge og Marokko. Så sent som i slutten av september 2010 ble Jonas Gahr Støre sitert i arabiske medier på at han hadde kalt soldatenes involvering i saken for en "uakseptabel handling". Uttalelsen falt da Støre møtte pressen etter å ha hatt samtaler med sin marokkanske kollega i FN-bygningen i New York.

Utnevnelsen av en ny ambassadør i Rabat ble ytterligere blokkert som følge av opplysningene fra VG.

Oslo/Stavanger 8/1-2010

Rolf J. Widerøe og Hans Petter Aass